

Lotterinemnda

Vedtak i Lotterinemnda 3. mars 2025

Sak 2024/1331 - Eidsfos Hovedgård - org.nr. 977 151 201 - klage over vedtak om avslag på søknad om merverdiavgiftskompensasjon

Lotterinemndas medlemmer: Leder Martin Hennig, medlem Renate Kristiansen og varamedlem Dagrun Y. Haider

Sakens bakgrunn

- (1) Eidsfos Hovedgård (klager) søkte 7. august 2023 om merverdiavgiftskompensasjon for regnskapsåret 2022. Søknaden gjaldt et kompensasjonsbeløp på 116 076 kroner etter dokumentert modell.
- (2) Lotteritilsynet avsto søknaden 20. desember 2023, med den begrunnelse at arbeid for vern av kulturminner anses som en offentlig oppgave.
- (3) Klager påklaget vedtaket 5. januar 2024. Klager anførte at organisasjonens virksomhet ikke kom offentlige oppgaver til gode.
- (4) Lotteritilsynet etterspurte i brev 5. april 2024 informasjon om organisasjonens kostnader og virksomhet knyttet til utleie av stiftelsens lokaler til eksterne. Tilsynet etterspurte en oversikt over omfang og hvilke arrangementer organisasjonen selv har hatt i og rundt eiendommen, og hvor mange arrangement som har vært i regi av andre (utleie). Tilsynet ba også om informasjon på hvor store leieinntekter organisasjonen hadde i 2022. Klager sendte etterspurt informasjon og dokumentasjon i brev 17. april 2024.
- (5) Lotteritilsynet fattet 21. juni 2024 et nytt vedtak om avslag på søknaden. Tilsynet vurderte at frivillig arbeid med vern av kulturminner på generell basis ikke kunne anses for å komme offentlige oppgaver til gode, og at slik virksomhet på generelt grunnlag ikke er avskåret fra å motta merverdiavgiftskompensasjon. Tilsynet opprettholdt likevel avslaget på søknaden, med den begrunnelse at organisasjonens virksomhet i det vesentligste gjaldt ivaretagelse av bygg som leies ut til næringsdrivende. Etter tilsynets syn var søknadsbeløpet etter avgrensning for kostnader som ikke var kompensasjonsberettiget under minstegrensen på 7 000 kroner. Dersom organisasjonen hadde kompensasjonsberettigede merverdiavgifter over minstegrensen, viste tilsynet til at søknaden etter en totalvurdering kunne vært avslått på grunn av manglende avgrensning i søknaden.
- (6) Klager ba i e-post 24. juni 2024 om utsatt klagefrist, og fikk i e-post 25. juni 2024 innvilget utsatt klagefrist til 11. august 2024.

Postadresse:

Postboks 511 Sentrum
5805 Bergen

Besøksadresse:

Zander Kaaes gate 7
5015 Bergen

Telefon:

+47 55 19 30 00

- (7) Klager påklaget det nye vedtaket 1. august 2024. I klagen er søknadsbeløpet avgrenset til kostnader som ifølge klager utelukkende er knyttet til bevaring av den fredede bygningen, det vil si arbeid som er utført uavhengig av om lokalene i bygningen leies ut eller ikke. Avgrensningen innebærer at søknadsbeløpet er korrigert til 67 514 kroner. Klager viser til at eiere av fredede bygninger har ansvaret for vedlikeholdet av bygget. Dette medfører også et ansvar for en økonomisk drift som muliggjør vedlikehold. Vedlikehold av fredede bygninger må gjøres etter arkitektoniske og antikvariske metoder som er i samsvar med opprinnelige metoder og materialbruk, godkjent av Riksantikvaren/fylkeskommune. Det er også viktig at bygningssikkerheten blir ivaretatt blant annet ved forsikring, brannvarslingsanlegg, innbruddsalarm og et godkjent elektrisk anlegg. Støtte fra fylkeskommune og kommune dekker ikke drifts- og vedlikeholdskostnadene. Stiftelsen er derfor avhengig av inntektene fra utleievirksomheten. Uten inntektene fra utleie vil driften ikke være bærekraftig, og stiftelsen vil ikke kunne innfri de kravene som stilles til eier av en fredet bygning. Det vises også til at vedtektene er fra 1990, der det var stor optimisme rundt hva som kunne utvikles av næringsvirksomhet. Organisasjonen er en alminnelig stiftelse med formål å ta vare på en fredet bygning. Stiftelsen har ikke som formål å bygge overskudd eller utbetale godtgjørelse for styrearbeid eller annet arbeid for organisasjonen. Den eneste næringsvirksomheten som ble opprettet i 1990, og som stiftelsen fortsatt legger til rette for, er utleievirksomhet for restaurantdrift i Hovedgården som grunnlag for å klare å ta vare på bygningen. Vedlagt klagen var det en revidert transaksjonsliste, der poster som etter klagers syn var relatert til utleievirksomheten var tatt ut.
- (8) Lotteritilsynet har ikke funnet grunn til å omgjøre vedtaket og oversendte klagen med innstilling 26. august 2024 til Lotterinemnda for behandling. I innstillingen vurderer tilsynet at klagers virksomhet i sin helhet gjelder ivaretagelse av bygg og anlegg som leies ut til næringsdrivende.
- (9) Klager sendte 13. september 2024 og 25. september 2024 utfyllende merknader til Lotteritilsynets innstilling til Lotterinemnda. Det vises for øvrig til klagen og merknadene i sin helhet.

Det rettslige grunnlaget

- (10) Det rettslige grunnlaget er forskrift 23. oktober 2018 nr. 1600 om merverdiavgiftskompensasjon for frivillige organisasjoner (forskriften).
- (11) Det følger av forskriften § 8 første ledd at søknadsbeløpet i dokumentert modell er merverdiavgiftskostnader på varer og tjenester basert på regnskapet ett år tilbake i tid, etter generelle avgrensninger etter § 6.
- (12) Etter forskriften § 6 bokstav a ytes det ikke kompensasjon for kostnader som er knyttet til virksomhet som kommer inn under forskriften § 3 tredje ledd, herunder virksomhet som kommer næringsinteresser til gode, jf. § 3 tredje ledd bokstav f.
- (13) Det ytes heller ikke kompensasjon for drifts- og vedlikeholdskostnader som gjelder utleie av bygg, anlegg eller annen fast eiendom, jf. forskriften § 6 bokstav d.
- (14) I dokumentert modell må søker ha minst 7 000 kroner i søknadsberettigede merverdiavgiftskostnader for å være kompensasjonsberettiget, jf. forskriften § 4 andre ledd.

- (15) Etter forskriften § 5 niende ledd er det søkeren selv som må foreta en avgrensning av hvilke kostnader som skal være med i søknaden, dersom organisasjonen også driver virksomhet som faller utenfor ordningen. Dette kan gjøres gjennom organisatoriske eller økonomiske skillelinjer innenfor den enkelte organisasjon. Dersom søkeren ikke har foretatt en slik avgrensning ved søknad, følger det av bestemmelsen at søknaden etter en totalvurdering kan avslås.
- (16) Av forvaltningsloven § 34 følger det at klageinstansen kan prøve alle sider av saken og herunder ta hensyn til nye opplysninger. I dette ligger at klageinstansen fullt ut kan prøve både rettsanvendelsen, saksbehandlingen, faktum og det frie skjønn. Klageinstansen kan selv treffe nytt vedtak i saken eller oppheve det og sende saken tilbake til underinstansen til helt eller delvis ny behandling.

Lotterinemndas vurdering

- (17) Eidsfos Hovedgård sin klage gjelder Lotteritilsynets vedtak 21. juni 2024 om avslag på søknad om merverdiavgiftskompensasjon for regnskapsåret 2022.
- (18) Drifts- og vedlikeholdskostnader som gjelder utleie av bygg og anlegg er ikke kompensasjonsberettiget, jf. forskriften § 6 bokstav d. Arbeid i forbindelse med bygg og anlegg som leies ut til næringsdrivende og benyttes i næringsvirksomhet, vil også være virksomhet som kommer næringsinteresser til gode, jf. forskriften § 3 tredje ledd bokstav f.
- (19) Klager har anført at stiftelsen er en alminnelig stiftelse, som ikke har som formål å skaffe overskudd eller utbetale godtgjørelse for styrearbeid. Ordlyden i forskriften § 3 tredje ledd bokstav f er ikke begrenset til egne næringsinteresser, men gjelder også hvor søkers virksomhet kommer medlemmenes eller andre eksterne næringsinteresser til gode. Lotterinemnda har lagt til grunn en slik tolkning i flere tidligere saker, se blant annet sak 2022/903 og sak 2024/802. Den omstendighet at organisasjonen er en alminnelig stiftelse uten næringsvirksomhet har derfor ikke betydning i denne sammenheng.
- (20) Det følger av klagers vedtekter § 1 at:

«Eidsfos Hovedgård er en ideell stiftelse som har til formål å bevare Eidsfos Hovedgård. Således restaurere, i samarbeid med Riksantikvaren, vedlikeholde og utvikle hovedbygningen og sidebygninger.

Stiftelsen vil arbeide for å utvikle næringsvirksomhet i tilknytning til hovedgården med det formål å etablere arbeidsplasser.

Videre er formålet å ta hånd om kulturminner, både løse og faste, som representerer arbeiderkultur og teknisk kultur, og gjøre disse tilgjengelige for offentligheten.»

- (21) Lotterinemnda forstår det slik at det har vært drevet restaurantvirksomhet i Eidsfos Hovedgård siden stiftelsen ble etablert i 1990. Restaurantvirksomheten har tidligere vært drevet av Hetchline AS, men dette samarbeidet ble avsluttet 31. desember 2021. Crocus Invest AS overtok driften av restaurantvirksomheten i mai 2022. I lys av klagers egen informasjon i klagen 1. august 2024 om at stiftelsen hverken driver eller i fremtiden vil drive noen form for næringsvirksomhet, og det faktum at organisasjonen er en alminnelig stiftelse, legger nemnda til grunn at det er Crocus Invest AS som er ansvarlig for tilbudene og arrangementene ved hovedgården. Det fremgår blant annet av klagers brev 17. april

2024 at Crocus Invest AS har arrangert seks brylluper og seks konfirmasjoner, i tillegg til noen minnesamvær, konserter etc. Klager har i henhold til årsregnskapet for 2022 heller ikke mottatt noen inntekter fra arrangementene.

- (22) Lotterinemnda ser at stiftelsen utfører samfunnsnyttig virksomhet i form av bevaring av fredet bygg og anlegg, og at noen av de omsøkte kostnadene gjelder arbeid som ville vært utført uavhengig av om lokalene i bygningen ble leid ut. Slik saken er opplyst fremstår det imidlertid som at stiftelsens virksomhet knyttet til bevaring av hovedgården har en tett sammenheng og tilknytning til utleie til næringsvirksomhet. Lotterinemnda er enig med Lotteritilsynet i det fremstår som at stiftelsen i sin virksomhet, i tråd med vedtektene § 1 andre avsnitt, legger til rette for næringsvirksomhet. Selv om vedtektene er fra 1990-tallet, legger nemnda betydelig vekt på innholdet i vedtektene, da det er vedtektene som setter rammer og er styrende for organisasjonens virksomhet.
- (23) I klagen datert 5. januar 2024 er det opplyst at stiftelsen arbeider aktivt for å utvikle nye aktiviteter på hovedgården, og på den måten skape nye muligheter for driften av hovedgården. Som en del av dette arbeidet har stiftelsen i 2019-2022 gjennomført et forprosjekt for å utrede potensialet for hovedgården som et kultursenter med næringsaktiviteter. Flere av kostnadene i den korrigerte transaksjonslisten er knyttet til forprosjektet. Det fremgår av sluttrapporten for forprosjektet at visjonen og målet med det samlede verdiskapningsprosjektet i stor grad er knyttet til å etablere og legge til rette for et levende lokalsamfunn med kulturhistorie, reiseliv og kulturbasert næring. Det er blant annet ønskelig at hovedgården kan framstå som et naturlig valg for private arrangement, firmaarrangement, offentlige arrangement og rekreasjonssted, samt et kulturtyngdepunkt for Eidsfos. Målet med forprosjektet er blant annet å finne ut hvordan det kan skapes ny aktivitet i tilknytning til hovedgården og hvilke typer næringsvirksomhet som kan utvikles. Det skal også vurderes om det er mulig å etablere overnattingsmuligheter i eller i tilknytning til hovedgården, og hvordan bygningene og hageanlegget kan videreutvikles for å sikre både bevaring og inntektsgivende aktiviteter. Forprosjektet og informasjonen i sluttrapporten underbygger Lotterinemndas vurdering av at klagers virksomhet med bevaring av hovedgården, også er knyttet til utleie av bygg og anlegg til næringsdrivende.
- (24) Lotterinemnda utelukker ikke at stiftelsen kan ha enkelte kostnader som er berettiget merverdiavgiftskompensasjon. Nemnda kan imidlertid ikke se at klager har dokumentert kompensasjonsberettigede merverdiavgiftskostnader i denne saken. Nemnda bemerker i den forbindelse at det er klagers ansvar å strukturere virksomheten på en slik måte at det er mulig å foreta en avgrensning for kostnader som ikke er kompensasjonsberettiget. Dette kan blant annet utledes av forskriften § 5 niende ledd. Slik saken er opplyst fra klagers side har nemnda kommet til at de omsøkte kostnadene i all hovedsak er drifts- og vedlikeholdskostnader som gjelder utleie av bygg og anlegg, jf. forskriften § 6 bokstav d, og at kostnadene samlet sett er knyttet til virksomhet som kommer næringsinteresser til gode, jf. forskriften § 3 tredje ledd bokstav f.
- (25) Klager har i kommentarer til Lotteritilsynets innstilling til Lotterinemnda 13. september 2024 anført at stiftelsen har mottatt merverdiavgiftskompensasjon fra og med 2019, og at forskriften ikke har blitt endret på de punktene som er relevante for denne saken. Til dette vil nemnda bemerke at den konkrete saken gjelder søknad om merverdiavgiftskompensasjon for regnskapsåret 2022. Tilsynet må hvert år foreta en selvstendig vurdering av om søkerorganisasjonen oppfyller vilkårene for kompensasjon for det aktuelle regnskapsåret. Det avgjørende er at gjeldende praksis er i

overenstemmelse med regelverket, og forvaltningen må kunne korrigere praksis og sine vurderinger av om en virksomhet er kompensasjonsberettiget i tråd med dette.

- (26) Klager har også anført at flere stiftelser og idrettsforeninger driver utleie som er knyttet til næring, og at prinsippet om likebehandling som følge av dette ikke er fulgt ved behandlingen av stiftelsens søknad.
- (27) Lotterinemnda skal overprøve det påklagde vedtaket. Hvorvidt det kan gis merverdiavgiftskompensasjon i den enkelte sak, beror på en konkret vurdering av om vilkårene i forskriften er oppfylt. Nemnda har gjort en selvstendig vurdering av klagers søknad, og kommet til at klagers virksomhet ikke er kompensasjonsberettiget. Den omstendighet at andre organisasjoner, eventuelt uriktig, har fått innvilget merverdiavgiftskompensasjon for virksomhet eller kostnader som faller utenfor ordningen, kan etter nemndas syn ikke innebære at klager innvilges kompensasjon når vilkårene i forskriften ikke er oppfylt. Klagers anførsel om usaklig forskjellsbehandling fører derfor ikke frem.

Konklusjon

- (28) Lotterinemnda finner etter en konkret vurdering av sakens opplysninger at Lotteritilsynets vedtak skal opprettholdes.

Vedtak

Klagen tas ikke til følge.

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur